N. xix. 63

Cu. 1

[illegible] (Boldoa Cav. Boldoa Juss
No copy in B.M. or Linn. Socy.
Havana. 1798.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

Wide 8vo, mottled calf. 8 pp. Presentation copy from the author to Don Ignacio Maria Luzario, "*El Autor. Amigo, Hagame U. el gusto de embiar esos otros exemplares a sus dueños.*" Boldo born at Zaragoza in the beginning of the 18th Century, died at Havana in 1799. Surgeon-General to the Spanish army on the expedition to Roussillon in 1793-1795. In 1796 he was sent to the West Indies on a botanical expedition. His name is eponymically preserved in *Boldoa Cav. and Boldoa Juss.* No copy in the British Museum or in the Library of the Linnean Society. Pritzel simply records the author's name, p. 33.

64840

BALTHASAR EMMANUEL BOLDO,

BOT. REG. CAESARAUG.

IN INSULAM CUBENSEM

NUNC LEGATUS,

D. D. THOMAE VILLANOVA,

BOT. PROF. VALENT.

S. P. D.

HAVANÆ:

In Typographia Curiæ Episcopalis.

Est equidem poſterior cura ubique Sapientior.

BOHER. in Præf. Inst. Med.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

Temporis momento quo sub ardenti plaga Reg. jussu *Historiæ naturali Insulæ Cubensis* totis viribus incumbo, Decades *Cl. D. D. ORTEGÆ* (a) (olim præceptoris nostri dilectissimi) anno proxîme elapso Matriti edite, ad me pervenere, venerande Doctor. Cognomini tuo *VILLANOVA*, mihi ab studiorum Valentinorum incunabulis semper comendatissimo, nunc consecratum genus inter alia rarissima vegetabilia Hort. Bot. Matrit. occurrit, quod authoris erga te maxîmum prætium commendat. Et quidem quid laude dignius quam eruditissimorum Botanicorum famam opportunis hisce consecratis monumentis æternitati committere?

Planta illa nunc sub *Clase Syngenesia*, *Ordine polygamiæ æqualis*, *Genere VILLANOVA*, *et specie bipinnatifida* públici juris facta, (b) regionis hujus in qua in præsentiarum degimus est indigena, passimque à nostro in Insulam accessu in excursionibus quotidianis occurrit. Unde jam diu á nobis visa, observata, exâminata, cognita, descripta, sub *Clase Monoecia* LINN. (c) *Ordine tetrandriæ*, *Genere Parthenium*, *et specie Hysterophorus* ejusdem contineri, describi, et determinari visa fuit. Atque hac eadem plantæ illius classificatione ab eruditissimis amicis semel atque iterum confirmata, eam tandem sub prædictis *Clas. Or. Gen. et spec.* in nostra *Plantarum Cubensium* collectione collocavimus, nèc latum unguem à Clar. LINN. placitis in his discedere ausi.

Exemplaria ergo quatuor ex nostro Herbario deprompta, et ejusdem plantæ semina tibi libenter mittimus, ut nunc exucam, postea vero in Hort. Botanic. Valentino regeneratam pro tua ægre-

(a) *Casimirii Gomezii Ortegæ Descriptionum Decades. Matritò anno* 1797.

(b) *Casimirii Gomezii Ortegæ Decades. pág.* 45.

(c) *Linn. syst. veget. á D. Palau vernaculæ evulgat. tom.* 7. *pág.* 128.

ægregia observandi perspicuitate, eam exâminandi compotem te reddamus. Haud nostram nos fefellise opinionem profecto invenies. Quod si aliter fieret nos amicissimè admoneas quæsumus, venerande Doctor. Nostram enim *Plantarum Cubensium historiam* fortasse quondam, si bonis placeat, in lucem edituram, ab erroribus quibuscumque expurgare humillimé et ardentissime desideramus.

Itaque plantam illam de qua in presentiarum agitur multo ànte nos inventam, cognitam, descriptam, publici juris factam, alteri Clasi, et Ordini applicatam, aliisque nominibus Generico, et specifico insignitam fuisse, ex Clarissimi LINN. placitis abunde patet. Neque alii quam plures egregii Botanici qui Insulas Occidentales huic vicinas perlustrarunt eam prætermittunt. Videantur historiæ Pisonis, Sloani, Jaquini, Plumierii á quibus fortasse suam mutuavit descriptionem genericam et specificam Clarissim. LINN. cum certo certius asserere audeam numquam Sapientissimum Æquem viventem plantam præ manibus habuisse. His accedere possunt. Brovvn (d) Niss. (e) et Gou. (f) ab eodem LINN. in speciei synonomis citati.

Neque quid ideo dedecoris Cl. novi generis fautori tribui debere autumno. Cum *enim posterior cura ubique sit sapientior*, multa authoris cura, cognitio, perspicatia, praxîs, viventisque plantæ ocasio detexere potuerunt quæ Æquiti Cl. latuere Unde si queras 1. An complete in LINN. sit descripta. 2. Num sit planta vere *Monoica Pentandria* 3. An ab ea *Clase et Ordine* sit amovenda, ad *Syngenesiam* amandanda, atque Ordini *polygamiæ necessariæ* adscribenda? Pro viribus et observatis questiones absolvere tentavimus.

Ad

(d) *Jamaic.* 340.

(e) *Act.* 1711 *pag.* 313. *tom.* 13. *fol.* 2.

(f) *Hort.* 486.

Statuimus ergo quoad 1. descriptionem LINN. non omnibus esse numeris absolutam. Nec mirum, turpe, aut rationi dissonum id habere poterit qui meminerit nos supra probabilissimum judicasse ex aliorum scriptis, aut ex herbaris siccis digestam fuisse. Plantam Præceptor noster viventem vidit, accuratissime observavit, eleganter descripsit, LINN. tandem descriptionem longe superans, eam emmendavit, auxit.

Emendavit 1. quia corollulæ quae hermaphroditæ à LINN. appellantur, quinquedentate dicuntur et sunt quadridentatæ 2. quia antheræ in LINN. quinque numerantur et sunt tantum quatuor.

Auxit. 1. quia in descriptione LINN. nullum describitur stigma, et stigma simplex constanter existit. 2. quia semina á LINN. simplicia describuntur et sunt corniculata. 3. quia circunstantia notabilis lanulæ in pallearum limbo sistentis prætermittitur, quæ omnia ut nobis autopsia in exquisita recentis plantæ anatomia exhibuit Cl. Præceptoris descriptio ad amussim dilucidat.

Ex quibus omnibus sponte fluit plantam illam quoad characteres genericos in Systemate LINN. non esse complete descriptam, nec proinde in Autoribus ex quibus notæ illæ generice fuere depromtæ satis inveniri exâratam.

Facilé ex his infertur quid ad secundam quæstionem sit respondendum. Si enim Monoica illa tantum planta haberi debet, quae viros, et fœminas in eodem stipite habet, ubinam hic fœminas et viros clarissimi observatores invenerunt? Extant profecto flores fœminei et flores hermafroditi in eodem individuo, in eodem pedunculo, intra eundem calycem, sed nullibi flores tantum masculi apparent. Planta ergo de qua in præsentiarum agitur potius Polygama quam Monoica dici deberet.

Vereor Clariss. LINN. cum flores hermafroditos credidisset abortientes, id defectui stigmatis tribuisse, atque hac de re florem hermafroditum lato sensu loco masculi accepisse, ideoque ad

Mo-

Monoeciam plantam amandasse. Meam quidem sententiam confirmat nomen illud *hermafroditicus* quod ut supra notavimus flosculis disci applicat, et florem incompletum significat.

Sed cum deffectus seminis non destruat essentiam floris (d) nunquam flos simpliciter masculus corollula disci appellari posset licet haud seminare videatur, proindeque neque ad Classem Monoeciam pertinere. Praeterea, gratis concesso quod esset planta Monoica, aberrat ab ordine, nam pentandriæ adscribitur, (b) et ad tetrandriam redigi debet cum tantum quatuor habet stamina totidemque antheras.

Tandem si inter quinque flosculos ligulatos radii aliquis inveniretur masculus (quod abest) ut Sinopsis Charact. Gen. LINN. Hispanicæ á D. Palau evulgat. (c) indicat, majori adhuc jure planta tunc Polygama, nullatenus autem Monoica haberi deberet, cum ex flosculis masculis, fœmineis, et hermaphroditis, vel si mavis hermaphroditicis esset composita. Verum luce meridiana clarius atente observanti patet, flores disci hermaphroditos, effetos, radii autem foemineos, foecundosque constanter in nostra planta inveniri.

Quis erit nunc sane mentis homo, mediocriter saltem in rebus Botanicis versatus qui momento temporis quid ad tertiam quæstionem sit respondendum dubitet? Planta ergo ad *Classem Syngenesiam* pertinet. Ordo ejus est *polygamia necesaria*, nam corollulis discoideis hermafroditis abortientibus, corollulae quinque foemineæ ligulatæ radii, necesariæ deveniunt ad plantæ seminationem et propagationem.

Cum-

(a) *Nomina generica ad Botanici benemeriti memoriam conservandam constructa. sancté conservo. Linn. Philos. Bot. afor.* 143 *de nominib. generic.*

(b) *Idem pág.* 8.

(c) *pág.* 128.

Cum autem nullo ex hucusque existentibus in nuper laudatis *class.* et *ordin.* generibus characteres plantæ de qua agimus integrè conveniant, et notas differentiales novas ab omnibus distinctas habeat, jure optimo novo nomine generico insigniri debet.

VILLANOVA, ergo, nomen ipsi ab eruditissimo Præceptore impositum sancté servetur (d) et é genere *Parthenium* in posterum esse desinat. Vegetabile istud dificillimæ indagationis, et exquisitæ anatomiæ objectum, sit tibi merito *VILLANOVA sacrum*, qui labore assiduo constantissimo, et exquisito, difficillimos artis Medicæ, Physicæ experimentalis, Chemiæ, et totius Philosophiæ nodos detexisti. Ex plantæ hujus ab amico consecratæ monumentum tuas agnoscat supremas virtutes futura ætas. Vale.

Dabam Havanæ pridie Kalendas Majas anni MLC.C.XCVIII.

Clarissime Vir.

Tuus obsequentissimus cultor

BALTHASAR EMMANUEL BOLDO.

(d) *Essentia floris in anthera, et stigmate consistit. Linn Phil. Botanic. afor.* 14 *de fructificatione.*

El Autor.

Amigo. Hagame V. el gusto de embiar esos otros exemplares